

Motion till riksdagen

1988/89: Jo748

av Margareta Fogelberg m. fl. (fp)

Skydd för miljön i Västerhavet

Äldre tiders människor betraktade havet med respekt och ödmjukhet. Så har knappast varit fallet under det gångna halvsekle. Om den tragedi som drabbade våra västra kustvatten sommaren 1988 kan ha haft något positivt inslag skulle det vara att det i dag finns en utbredd insikt om att naturen straffar människors tanklöshet och girighet mycket hårt och på ett sätt som knappast någon kan förutse. Havet låter sig inte längre nyttjas om vi skadar det.

Med luft och vatten sprids föroreningar till havet. Vägtrafiken genererar en avsevärd del av de föroreningar som till slut hamnar i havet. Visserligen "importerar" vi två tredjedelar av de luftburna föroreningarna men till den återstående tredjedelen bidrar vår inhemska trafik med sjuttio procent. Som det moderna samhället är uppbyggt förutsätts flexibla och väl fungerande transporter av människor och varor. Bilen i sig utgör ingenting ont, det är i stället ofärdiga och skadliga motorer och deras drivmedel som måste förändras. Riksdagen har beslutat om en minskning av kväveutsläppen med trettio procent till 1995. Folkpartiet anser att reduktionen bör vara ännu större. Trots att den katalytiska avgasreningen till en del minskar förorenande utsläpp är det nödvändigt att utveckla nya metoder så att förorenande ämnen kan elimineras redan vid källan. Det behövs också rejäla stimulansåtgärder för utveckling av nya motorer och drivmedel.

Sjöfart

För fartyg liksom för oljeeldade anläggningar på land bör en minskning av svavelhalten i bunkerolja och bättre avgasrening åstadkommas. Detta är en uppgift för naturvårdsverket som också bör få uppdraget att undersöka vilka substitut som är tänkbara för att båtmotorers kylvatten skall kunna renas från bl. a. musselyngel utan tillsats av miljögifter.

Kommunala avloppsreningsverk

I de kommunala reningsverken har fosforreduktionen med vissa undantag nått så långt att fosforhalten i det utgående avloppsvattnet är densamma som naturligt förekommer i havsvattnet. Majoriteten av marinbiologer som studerat störningar i havets fauna och flora är överens om att det stora problemet är kväveöverskottet. Till detta kan läggas de stötar av bakterieinfekterat vatten vid kraftig nederbörd när verken inte klarar reningen på

grund av det starka flödet eller för att verken helt enkelt bräddar över. Den hittillsvarande filosofin har varit att reningsverk skall projekteras för en beräknad normalsituation med viss marginal. Merkostnaden för att klara extremfall har inte ansetts motsvara miljövinsten. Enligt folkpartiets mening måste man snarast tänka om och se till att ledningsnäten får duplikat-system som hindrar att dagvatten och spillvatten blandas och att verken därtill kompletteras med utjämningsbassänger så att inte orenat avloppsvatten bräddar. Dessa krav bör gälla oavsett om recipienten är havet eller ett mindre vattendrag. De många badförbuden i somras blev för många människor en chockartad upplevelse. Allmänheten kommer säkerligen inte att acceptera en upprepning.

Industriutsläpp, läckage från jordbruket och deras påverkan på havsmiljön behandlas i andra folkpartimotioner liksom våra krav med anledning av grannländernas bristande miljöhänsyn.

Skydd av känsliga marina miljöer

Grunda havsvikar med mjuka och till synes livlösa bottenar har ofta tagits i anspråk för muddring och byggande av småbåtshamnar. Efterfrågan på förtöjningsplatser för fritidsbåtar är ännu stor och dessa speciella havsvikar är långt ifrån skyddade trots tillkomsten av en ny plan- och bygglag och naturresurslag. Tvärtemot vad somliga tror: "Man måste vara strandskata för att bli lycklig över sådana gyttjepölar", utgör de grunda mjukbottenområdena såväl barnkammare som skafferi åt våra bästa matfiskar. Vid sidan av miljögifterna är människans ingrepp det främsta hotet mot de grunda mjukbottenområdena. Det finns därför anledning att täppa till de luckor som olika lagar ännu erbjuder. I den mån kustkommunerna inte genomfört inventeringar av sina grundområden, är det nödvändigt att detta blir utfört så att särskilt värdefulla reproduktionsområden skyddas genom reservat. Under alla förhållanden anser folkpartiet att fiskenämnarnas synpunkter skall inhämtas och beaktas så snart någon åtgärd planeras i sådana områden.

Långsiktig forskning — bättre kunskap

Under lång tid har det varit känt att våra kusthav undergått en ogynnsam förändring. Biologer, oceanografer och politiker har sänt ut varningssignaler. Östersjöns sälar är kraftigt decimerade på grund av miljögifter, och många av dem som ännu lever bär tydliga tecken på allvarliga och för djuren mycket plågsamma skador, utan att dessa förhållanden någonsin givit upphov till något liknande den gångna sommarens massmediala dramatik. Först med riktigt spektakulära händelser föddes den kraftiga opinion, genererad av massmedias hämningslösa fokusering på sälkadaver och massdöd av fisk, som fick samtliga politiska partier att ställa sig på miljövännernas sida. Men sommarens sorger och bedrövelser hade ändå det goda med sig att allmänheten har större förståelse för situationens allvar och en villighet att acceptera såväl inskränkningar som förändringar i sedan länge pågående verksamheter och att det också har ett pris. Folk-

partiet är inte tillfreds med de resurser regeringen har tänkt ställa till förfogande för att ge svar på de frågor som ännu kvarstår. Havsforskarna har givits uppdraget men inte några pengar till de verktyg som behövs för att kunna lösa uppgiften. Det kan ännu bara spekuleras i om föroreningar och förgiftning av havsmiljön haft betydelse för sälepidemin i Västerhavet, något samband är inte påvisat. De faktiska sambanden måste undersökas bättre innan några slutsatser kan dras.

Mot. 1988/89
Jo748

Fiskenäringen

I början av detta decennium rapporterades om en oroväckande syrebrist i Lahomsbukten och södra Kattegatt. Bottenlevande djur slogs ut. I dag är situationen ännu allvarligare. Fisk som torsk och rödspotta är beroende av syre vid botten och har lämnat området. Havskraften som inte har någon flyktmöjlighet har sannolikt dött ut och biologerna talar om en ekologisk katastrof. De som emellertid drabbats direkt och hårdats är hallandsfiskarna. Det kan inte vara rimligt att dessa ensamma skall bära den ekonomiska bördan av ständigt återkommande syrebrist. Miljöbetingelser kan fiskarna påverka lika litet som jordbrukarna råder över väder och vind. Folkpartiet anser att regeringen nog måste pröva vilka möjligheter som finns till stöd för fiskare som behöver kompletterande utrustning för att kunna byta fiskevatten och gå över till annat fiske eller en kombination med det nuvarande.

Fisk, en naturresurs

Fisk utgör ett näringsmässigt högvärdigt och omtyckt inslag i svenska kosthåll. Inte endast miljöstörningar utan också överfiske har en del i skulden till att tillgången på fisk minskat kraftigt. Därtill har västkustfiskarna trängts tillbaka från tidigare fångstplatser. Det är sannolikt att en ökad produktion av odlad fisk i framtiden måste ersätta bortfallet av den vilt levande. Förutsättningen för ett framgångsrikt vattenbruk är en ökad forskning om produktionssystem som är väl anpassade till miljö och ekosystem.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av åtgärder till skydd för den marina miljön,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en skärpning av gränsen för utsläpp av kväveoxider,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stimulanser för utveckling av nya motorer och drivmedel,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skärpta miljökrav för fartyg.

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett naturvårdsverkets uppdrag att finna ersättning för hyperklorit och andra miljögifter för rening av kylvatten.

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kommunernas beredskap för extrema vattenflöden genom avloppsreningsverk.

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av minskning av kväveutsläppen från kommunala reningsverk,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om brister i lagstiftningen och att ansvaret för NRL överförs till naturvårdsverket så att värdefulla vattenområden får ett starkare skydd.

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om marina reservat,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stöd till hallandsfiskarena,

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om långsiktig forskning om havets miljöpåverkan liksom behovet av forskning för framtida vattenbruk.

Stockholm den 20 januari 1989

Margareta Fogelberg (fp)

Kerstin Ekman (fp)

Kenth Skårvik (fp)

Ingela Mårtensson (fp)

Leif Olsson (fp)

Erling Bager (fp)

Christer Eirefelt (fp)